

Vydání knihy bylo schváleno vědeckou radou nakladatelství.

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této knihy nesmí být reprodukována žádnou formou, elektronickým, optickým, audio, mechanickým či jiným způsobem, včetně systémů na ukládání a vyhledávání informací, bez písemného souhlasu vydavatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Petra Koudelková a kolektiv

Společenská odpovědnost firem a organizací

Udržitelně o udržitelnosti

Vydání I. – 2022

Vydalo nakladatelství Ekopress, s. r. o.

K Oboře 578, Osnice, Jesenice

Odpovědná redaktorka Iva Kapcová

Obálka a sazba Karel Novák

Tisk Art D – Ateliér Černý, s. r. o.

www.ekopress.cz

.....
© Ing. Petra Koudelková, Ph.D. a kolektiv, 2022

© Ekopress, s. r. o., 2022
.....

ISBN 978-80-87865-77-4

Obsah

Autoři	7
Předmluva	9
1. Společenskou odpovědností proti krizi	11
2. Tři pilíře společenské odpovědnosti firem	15
2.1 Jak přemýšlíme o společenské odpovědnosti	19
2.1.1 Změna podoby společenské odpovědnosti jako odpověď na změny v uvažování veřejnosti	24
2.2 Přístupy k odpovědnému a udržitelnému chování	29
2.3 Specifické CSR pro specifický segment: Příklad udržitelného cestovního ruchu	34
3. Mezinárodní a český kontext CSR	37
3.1 Mezinárodní politiky společenské odpovědnosti a udržitelnosti	37
3.2 Vývoj vnímání společenské odpovědnosti firem v Česku po roce 1989	38
4. Společenská odpovědnost v detailu	43
4.1 Ekonomický pilíř společenské odpovědnosti firem	43
4.2 Jak řídit udržitelnost ve firmě	46
4.2.1 Krok 1: spolupráce s managementem	47
4.2.2 Krok 2: provedení analýz	47
4.2.3 Krok 3: sestavení strategie	50
4.2.4 Krok 4: komunikace	54
4.2.5 Krok 5: nefinanční reportování	54
4.2.6 Krok 6: implementace změn a opatření	57
4.3 Jak na správnou komunikaci udržitelnosti?	58
4.4 Greenmarketing	65
4.5 Greenwashing	68
4.6 Udržitelnost dodavatelských řetězců	75
5. Klimatické změny: integrální součást CSR	85
5.1 Dopady klimatických změn na půdní ekosystém	87
5.2 Hospodaření s půdou	89
5.3 Vliv klimatických změn na vodní ekosystém	91
5.4 Dopad soukromého sektoru na klimatické změny	92
5.4.1 Energie a emise	92
5.4.2 Voda	95
5.4.3 Suroviny a odpady (cirkulární ekonomika)	96
5.5 A jak je vybavena Česká republika pro nakládání s odpady?	97
6. Cesta udržitelnosti od PR k řízení lidských zdrojů	99
6.1 Souznění zákazníka se značkou: téma pro personalisty	102
6.2 Falešné PR nebo skutečnost?	103

6.3 Aktivní HR	105
6.4 Doporučení pro udržitelné HR v kostce	115
Závěr: CSR reagující na potřeby společnosti.	117
Přílohy	123
Příloha 1: Infografika Kofola	123
Příloha 2: Cíle SDG's	123
Příloha 3: Vzdělání: jak naložit s odpady.	127
Příloha 4: Proces materiality v IKEA.	128
Příloha 5: Teorie znečištění ovzduší a životního prostředí.	129
Seznam použitých zdrojů.	131
Resumé.	139
Summary	140

Autoři

Petra Koudelková

Petra působí od roku 2013 na katedře Marketingové komunikace a PR na Fakultě sociálních věd UK. Zde navázala na svůj původní výzkum malých a středních podniků, kterými se zabývala na doktorském studiu na FP VUT v Brně. Později se přes marketingovou komunikaci dostala ke společenské odpovědnosti firem a sociálnímu podnikání. Je několikaletým členem poroty Top odpovědná firma, kterou organizuje aliance Byznys pro společnost. Je autorkou různých studií směřujících k tématu udržitelnosti, CSR nebo sociálnímu podnikání, a jiných. Odpovědnost a udržitelnost implementuje částečně i do své výuky, protože mezi studenty koluje mnoho mýtů, nepravd a nezodpovězených otázek. Je hlavní autorkou a editorkou knihy.

Dan Heuer

Je spoluzakladatel konzultační společnosti Fair Venture, která pomáhá firmám zavádět společenskou odpovědnost a snižovat negativní dopady na okolí. Dan současně studuje doktorát v oboru Sociální ekologie na Karlově univerzitě. Dále je členem německé platformy konzultantů v udržitelnosti Sustainable natives eG, kde diskutuje o aktuálních tématech a podílí se na mezinárodních projektech. Svůj zájem o zdravé životní prostředí a zkušenosti z profesního a akademického zázemí Dan využívá pro další rozvoj a šíření osvěty o udržitelnosti. V knize se zaměřil na kapitoly 4 a 5.

Valery Senichev

Valery je psycholog, HR poradce se zaměřením na vytváření efektivních týmů, efektivní rozvoj firem a zaměstnanců. Nejvíce ho motivuje propojení udržitelného vzdělávání lidí s novými technologiemi, např. virtuální a rozšířená realita, umělá inteligence. Je inovačním ambasadorem projektu ForbesIdeal Place, který podporuje malé a střední podniky v České republice. Do knihy přispěl formou kapitoly 6 a dalšími postřehy ke kapitolám 2 a 4.

David Klimeš

Vyučuje komunikaci na Institutu komunikačních studií a žurnalistiky Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy. Specializuje se na ekonomickou žurnalistiku a historii komunikace. Tématu CSR a odpovědného podnikání se věnuje ve spolupráci s aliancí Byznys pro společnost. Jako novinář se zajímá především o ekonomická a politická témata. Získal Novinářskou cenu či Cenu Karla Havlíčka Borovského. Je autorem 3. kapitoly a tvůrcem výsledné struktury knihy.

Dále na knize spolupracovali:

Lenka Heuerová

Po zkušenostech z manažerských pozic a zastupování mezinárodní korporace v ČR se Lenka rozhodla předávat své zkušenosti dál. Lenka je certifikovaným koučem Brain-based Coach Professional s titulem ACC u ICF. Dále působí jako kouč a facilitátor platformy TAB. V roce 2018 s Danem Heuerem založila rodinnou firmu Fair Venture poskytující poradenství a podporu v udržitelnosti. Lenka má zde na starost především témata firemní kultury, interní komunikace a osobní rozvoj manažerů, proto i v knize přispěla k oblasti interní firemní komunikace.

Zuzana Koudelková

Zuzana působí jako postdoktorandka na Katedře chemie a biochemie Agronomické fakulty Mendelovy univerzity v Brně. Zde také v roce 2018 získala titul Ph.D. a od té doby se zde věnuje výzkumu elektrochemických senzorů a biosenzorů pro monitorování znečištění životního prostředí a výzkumu těžkých kovů a organických polutantů v odpadních vodách. V knize se zaměřila na klimatické změny a oblast ekologického pilíře, tedy kapitolu 5.

Barbora Senicheva

Barbora se specializuje na online komunikaci brandů a firem. Podílela se na organizaci projektů spojených se vzděláváním, vědou a kulturou. Je marketingovou manažerkou projektu ForbesIdeal Place, který podporuje malé a střední podniky v České republice. S Valerym se věnovala šesté kapitole zaměřené na oblast udržitelnosti v HR.

Veronika Štěpková

Veronika pracuje jako business developer v evropské agentuře EIT Urban Mobility. Její výzkum na udržitelnost získal prestižní ocenění Hong Kong Research Council. Důležitou součástí její práce je zajištění udržitelného dopadu projektů, strategií, institucí a organizací. Veronika přináší přílohu věnující se SDG a také informace o SDG's v těle knihy.

Předmluva

Už je to dva roky, co jsem poprvé začala uvažovat nad tím, že bych ráda napsala knihu, která by se týkala společenské odpovědnosti. Prostě knihu, která by byla jakousi kuchařkou pro ty, co hledají odpovědi. Bylo to v době, kdy jsem se aktivně účastnila různých konferencí, workshopů a kulatých stolů na toto téma a společenskou odpovědnost jsme řešili i v rámci odborných publikací. A bylo to pár měsíců před pandemií COVID-19. Bylo skvělé vidět, kolik zajímavých lidí žije tímto tématem, věnuje se mu jak v práci, tak i ve svém osobním životě a snaží se o to, aby naše společnost i příroda byly lepší. Na druhou stranu tu bylo mnoho studentů, kteří o CSR neboli společenské odpovědnosti firem nikdy neslyšeli. Naštěstí pojem udržitelnost už jim byl blízký. Zejména díky módě a řetězcům, které propagují „bio bavlnu“ apod. Proto jsme na přednáškách řešili i to, jak se z odpovědnosti stala udržitelnost, jaké jsou trendy v dnešních korporacích u nás a ve světě a jak najít hranici mezi tzv. green marketingem a green washingem. Ale nebyli to jen studenti, kvůli kterým jsem chtěla, aby tato kniha vznikla. Byli to i lidé kolem mě a lidé, kteří dostali v zaměstnání nařízení, že musí „dělat CSR“ a oni nevěděli, o co jde. V životě ten pojem neslyšeli. Nikdo jim to nevysvětlil a nikdo jim neřekl, co přesně mají dělat, co se po nich vlastně chce. Logicky, že z nastalé situace byli zaskočení a vlastně se jim do nové činnosti vůbec nechtělo. Většinou ani vedení samo nedokázalo svoje zaměstnance podpořit, protože požadavek pocházel buď od odběratelů, anebo z vedení společnosti, které má sídlo v zahraničí, kde se společenskou odpovědností nebo udržitelností žijí již pěknou řádku let.

Pak to přišlo. Promyslela jsem, jak by kniha mohla vypadat. Věděla jsem, že chci, aby byla jak pro studenty, tak i pro manažery a jejich zaměstnance. Tudiž musí obsahovat jak teoretické základy, tak i aplikaci do praxe. A že nesmí být příliš dlouhá, aby ji přečetli právě i zaměstnaní manažeři anebo lidé, kteří CSR musí dělat ke svým pracovním povinnostem a už teď nemají času nazbyt. Vlastně tento záměr vyjadřuje i podtitul knihy „Udržitelně o udržitelnosti“.

Ale jak už to tak bývá, člověk míní a život mění. Přišla pandemie COVID-19, která psaní knihy dost zpozdila, protože najednou tu bylo něco, z čeho jsme měli všichni strach a museli jsme se vyrovnat s novými výzvami v práci i v osobním životě. Mnohdy jsme neměli ani čas ani síly navíc. O to víc jsem ráda, že se to nakonec povedlo. Že jsem dokázala sehnat tým zajímavých lidí, kteří se tomuto tématu aktivně věnují, byť každý z jiného úhlu pohledu a že se se mnou vrhli do psaní této knihy a dotáhli ji do konce. Tímto jim za jejich skvělou práci děkuji. Vám čtenářům děkuji, že vás téma zajímá, protože jedině proto se vám tato kniha dostala do ruky. A jelikož si ceníme vašeho času, zvu vás ke knize a přeji vám mnoho zajímavých „aha“ momentů při jejím čtení.